

Александра А. Јанић Митић¹

Универзитет у Нишу

Филозофски факултет

Департман за србистику

<https://orcid.org/0000-0001-7168-3089>

КОЛЕБАЊА У ПИСАЊУ СЛОЖЕНИЦА МЕЂУ ИМЕНИЧКИМ НОВИЈИМ АНГЛИЦИЗМИМА У СРПСКОМ ЈЕЗИКУ: ЛЕКСИКОГРАФСКИ СТАНДАРД И ТЕНДЕНЦИЈЕ У ПИСАЊУ НА ПРИМЕРУ ОДАБРАНЕ СТУДЕНТСКЕ ПОПУЛАЦИЈЕ²

Предмет овог рада је испитивање тенденција изворних говорника српског језика из одабране студентске популације ка састављеном, растављеном и полусложеничком писању именичких новијих англицизама који су према лексикографском решењу датом у *Српском речнику новијих англицизама* (2021) написани као сложенице, водећи притом рачуна да се ти англицизми изворно у енглеском не пишу састављено. Будући да најновијих англицизама доминантно нема у *Правопису српског језика*, циљ нам је да испитамо актуелне тенденције у употреби, односно да покажемо у којој мери се избор начина писања одабране групе говорника поклапа са јединим доступним извором у овом тренутку, те у којој мери на начин писања новијих англицизама у српском утиче другачији изворни начин писања у енглеском. Грађа је обухватала 40 именичких новијих англицизама, а испитанике је чинило 109 студената филолошке оријентације, изворних говорника српског језика. Према начину писања англицизама у српском језику и њихових енглеских модела, издвојене су две подгрупе. Прву подгрупу чине сложенички англицизми који се у енглеском језику пишу са цртицом, попут *бигсајз*, *ластминит*, *мастхев*, док су у другој подгрупи сложенички англицизми који се у енглеском пишу као две речи, попут *зиплајн*, *лајфкоуч*, *четрум*. Одступање од препорученог писања англицизама у поменутом извору се у обема подгрупама креће од 78,39% до 79,26%, а општа тенденција је одвојено писање англицизама, без обзира на то да ли се енглески модели пишу растављено или са цртицом. Показало се да је тенденција ка растављеном писању у односу на полусложеничко и сложеничко статистички значајна, и то доминантно на нивоу $p < 0,01$.

Кључне речи: српски језик, студентска популација, правопис, новији англицизми, именице, полусложенице, сложенице, спојеви речи

1. Увод

Као два варијетета српског језика настала под утицајем енглеског издвајају се серглиш и англосрпски језик. Под првим варијететом Биљана Мишић Илић

¹ aleksandra.janic.mitic@filfak.ni.ac.rs

² Ово истраживање подржало је Министарство науке, технолошког развоја и иновација Републике Србије (Уговор бр. 451-03-66/2024-03).

(2011: 79–80) подразумева „govorni jezik, u privatnoj upotrebi, sa drugim pripadnicima dijaspore ili govornicima srpskog, dok se ređe koristi u pisanoj formi”, а за други поменути варијетет истиче да се „koristi i u govornoj i u pisanoj formi, u privatnoj i javnoj upotrebi, kao i u štampanim i elektronskim medijima, javnim natpisima, reklamnim panoima” (2011: 80). Новији англицизми³ сматрају се делом тзв. англосрпског језика, при чему се подразумева да „ova hibridna i spontana tvorevina predstavlja vrstu srpskog jezika koji „(sve više) odstupa od svojih normi i (sve više) biva upotrebljavan prema normama engleskog jezika” (PRĆIĆ 2019: 78). Према *Српском речнику новијих англицизама* (2021: 27–29), тематске области новијих англицизама у српском језику су: друштво, култура, наука, информационе технологије, популарна култура, начин живота, слободно време, спорт.

Што се тиче односа значења енглеске лексеме и одговарајућег англицизма у српском језику, у литератури се издвајају *англобализми* и *англокализми*. Под англобализмом се подразумевају „речи које су глобално раширене и имају значење као у енглеском језику” (AJDAČIĆ 2020: 30–31), а под англокализмом случајеви у којима се „глобално раширеним енглеским речима дају локално обојена значења” (AJDAČIĆ 2020: 31). Будући да новији англицизми још увек нису заживели у писаној комуникацији код изворних говорника српског језика, у писању новијих англицизама постоје највећа колебања у писању.

Предмет овог рада је испитивање начина писања (састављеног, растављеног или са цртицом) новијих англицизама у српском који се у енглеском језику пишу растављено или са цртицом. Будући да новијих англицизама доминантно нема у *Правопису српскога језика*, циљ нам је да покажемо код којих примера и у којој мери се тенденције у писању изворних говорника српског језика поклапају са препорученим (сложеничким) начином писања у *Српском речнику новијих англицизама* (2021), а где и у којој мери има одступања. Добијени резултати могу имати импликације за обраду анализираних и сличних лексема у наредним издањима *Правописа српскога језика* и у другим правописним приручницима, те у настави српског језика као матерњег и страног. Имајући у виду да се новији англицизми нису усталили у српском језику, хипотеза од које полазимо јесте да ће се испитаници колебати у писању и одступати од начина писања који је препоручен, те да ће изворни начин писања у енглеском језику утицати на писање новијих англицизама у српском језику.

Структура рада је следећа: у другом одељку дати су теоријски основи о англицизмима у српском језику, с освртом на важне и повезане ставове о правопису српског језика у контексту стране лексике, у трећем одељку представљени су испитивана грађа, структура Упитника и основне информације о испитаницима, у четвртном одељку изнети су и анализирани резултати истраживања, пети одељак чини дискусија о два подгрупама сложеничких новијих англицизама, а закључне напомене дате су у шестом одељку.

3 Под новијим англицизмима подразумевамо англицизме који су у српски језик ушли у периоду од 2000. године, како издвајају и аутори *Српског речника новијих англицизама* (2021: 11). У поменутом речнику има 4500 одредница.

Јелена Спасић (2021: 128), која скреће пажњу на „непоштовање ортографске норме српског језика у електронским издањима штампе и некритичко преношење страних културних образаца”.

Што се тиче конкретних препорука о полусложеничком, састављеном и растављеном писању англицизама, аутори *Српској речника новијих анилицизама* опредељују се за једну формалну целину (састављено или полусложеничко писање) за „*reč koja predstavlja jednu sadržinsku celinu, jer izražava jedinstveno i celovito značenje te imenuje jedinstvenu i celovitu kategoriju u vanjezičkoj stvarnosti*”, с тим што наглашавају да се „*frazne imenice, tj. sintagme sa statusom reči*”, попут *йолиџичка ко-ректносћ*, пишу растављено (PRČIĆ I DR. 2021: 18). Из угла промена у правопису, Вељко Брборић (2019: 55) наводи да „српски правопис, када се осврнемо у последња два века, имао је свој континуитет[,] који је био природан”, а посебно истиче да правописни речници „морају пратити савремени развој друштва” (BRBORIĆ 2015: 153), што би обухватало и (новије) англицизме и системска решења која би допринела смањењу недоумица и доследности у писању.

На колебања у вези са састављеним, полусложеничким и растављеним писањем именица са префиксоидима *авио-*, *ауџо*, *радио-*, *суџер-* и *фоџо-* и правилима у различитим издањима правописа указује Сања Ђуровић (2019), запажајући при том да се чини „да је нормирање ишло од појединачних примера, уместо од целине ка делу[,] тј. од општих критеријума ка специфичним” (ĐUROVIĆ 2019: 101). Такође, она указује на следећих седам значењских и формалних критеријума које су аутори правописа издвојили и примењивали: „1. самостално значење; 2. актуелност и познатост; 3. самосталан аценат; 4. правила творбе речи (историјска и савремена); 5. избегавање нарушавања створених навика у начину писања; 6. преузети склопови из страних речи; 7. флексибилност насупрот изричитости” (ĐUROVIĆ 2019: 98). На примеру компјутерске лексике, Марина Јањић (2022: 219) запажа да „већина аутора прибегава изворном или произвољном начину писања ових англицизама”. Ипак, нас интересује да ли се заиста ради о произвољности говорника или има конкретних тенденција.

Иако наводи да су сви словенски језици под истим утицајем енглеског, Рајна Драгићевић (2019: 148) сматра да српски језик, због некадашњег утицаја турског и постојања непроменљивих детерминатора, може лакше и брже усвојити такав утицај енглеског језика. Независно од тога, уколико су обе компоненте које улазе у састав нове речи „потврђене и као самосталне лексеме од којих је једна непроменљива и одређује другу” (DRAGIĆEVIĆ 2019: 148), она сматра да их у споју треба писати са цртицом, што илуструје примерима *йојоџа-мафија*, *банана-рејублика*, *меџафон-гилломаџија*.

У контексту примене правописних правила, Твртко Прћић (2022: 33) указује на то да „наша свакодневна језичка пракса обилује хаотичном мешавином облика који следе стандарднојезичку норму [...] и облика који [...] се у употреби јављају с високом или врло високом учесталošћу и тенденцијом потискивања, па и истискивања, стандардних облика”. Чак и у случајевима када примери речи са страним формантима постоје у различитим правописним приручницима, јављају се недоследности. Примера ради, на неусаглашености у вези са састављеним, раста-

вљеним и полусложеничким писањем истих примера у *Правойису српскога језика*, речницима и правописним приручницима указује Александра Лончар Раичевић (2019), а као посебан проблем издваја различит начин обележавања акцената код сложених именичких сложеница, међу којима су и оне са формантима страног порекла и англицизми. Она наводи да „у објашњењима која нуди *Правойис* Матице српске није до краја јасан критеријум о спојеном и одвојеном писању оваквих речи, о чему сведоче примери *имејл-адреса* (88.б.) и *интернет адреса* (т. 86.в.)” (LONČAR RAIČEVIĆ 2019: 121). Дешић (2022: 59) сматра и да код англицизама у *Правойису српскога језика* треба указати на разлике које се јављају у односу на изворни начин писања, али и указује на потребу акцентованог правописног речника.

Другим речима, једна отежавајућа околност код неологизама, па самим тим и новијих англицизама, јесте то што конкретне лексеме не постоје експлицитно у *Правойису српскога језика* и правописним приручницима. Друга отежавајућа околност је то што су постојећа правила некада општа, недовољно конкретна или пак постоје недоследности у препорученим решењима. Ипак, да ли је довољно ослонити се на један речник или на неки приручник? Будући да су тренутне тенденције добри показатељи онога што нас убудуће очекује у писању новијих англицизама, у овом раду испитујемо тренутне тенденције у писању новијих англицизама на примеру одабране студентске популације.

3. О грађи, коришћеном упитнику и испитаницима

Именичке новије англицизме који чине грађу у овом истраживању ексцерпирани смо из *Српског речника новијих англицизама* (PRČIĆ I DR. 2021). Свих 40 примера и 29 филера⁵ дато је испитаницима написано састављено, растављено и полусложенички, при чему су испитаници морали да се одреде за један начин писања, у складу са својим језичким осећајем. У наставку азбучним редом наводи-мо анализирани новије англицизме, а изворно писање у енглеском језику дајемо у загради (према PRČIĆ I DR. 2021):

бананабред (*banana bread*), *биџајз* (*big-size*), *бјутислиј* (*beauty sleep*),⁶ *боу-ијирсини* (*body piercing*), *винвин* (*win-win*), *вокиџоки* (*walkie-talkie*), *џринрум* (*green room*), *даблдабл* (*double-double*), *зиџлајн* (*zip line*), *изиџоини* (*easy-going*), *којиџејсти* (*copy-paste*), *лајфкоуч* (*life coach*), *ласџминити* (*last-minute*), *масџхев* (*must-have*), *мулџибренд* (*multi-brand*), *оџенсорс* (*open-source*), *џеџфренд-гли* (*pet-friendly*), *џпрајџајм* (*prime time*), *џринџскрин* (*print screen*), *џушај* (*push-up*), *ролај* (*roll-up*), *ролџлеј* (*role play*), *сиџиџрејк* (*city break*), *слоумоушн* (*slow motion*), *сникџик* (*sneak peek*), *сџарџај* (*start-up*), *сџенгај* (*stand-up*),

5 За филере смо из *Српског речника новијих англицизама* изабрали 29 полусложеничких англицизама који се у енглеском пишу растављено или састављено.

6 Иако се у енглеском *beauty sleep* и *beauty tutorial* пишу одвојено, аутори *Српског речника новијих англицизама* (2021: 92) код англицизма *бјутислиј* су се одредили за састављено писање, а код англицизма *бјуџи-џуџиџоријал* за полусложеничко писање, вероватно у складу са несамосталношћу/самосталношћу другог дела у српском језику. Напомињемо да се анализирани примери доминантно не појављују у *Правойису српскога језика* (2019), али се јављају примери попут *боди(-)џилџини* и *боди(-)џилџер*, и то недоследно – са цртицом у речничком делу, а као сложенице у тачки 88а. Као полусложеница јавља се *воки-џоки* (2019: 283), а спојеви са формантом *мулџи-* доследно се пишу као једна реч (2019: 77, 377).

тимбилдинг (*team building*), *топ тен* (*top ten*), *фејгаут* (*fade-out*), *фејк њуз* (*fake news*), *фиџет спинер* (*fidget spinner*), *филммејкер* (*film-maker*), *хајфеиш* (*high fashion*), *хајстриџ* (*high-street*), *хендсфри* (*hands-free*), *хејџеј* (*happy day*), *чејтрум* (*chat room*), *чилаут* (*chill-out*), *шопинг мол* (*shopping mall*).

Онлајн-упитник осмишљен за ово истраживање послат је на факултетске мејлове студената основних студија свих филолошких студијских програма на Филозофском факултету Универзитета у Нишу. Укупно 109 испитаника попунило је добијени упитник анонимно током новембра 2023. године и сви су били сагласни да се добијени подаци користе у сврху научног истраживања. Варијаблу пола и територијалну стратификацију не сматрамо важним за само истраживање, а све податке о узорку испитаника дајемо у фусноти.⁷

Сви испитаници изјаснили су се да су пре факултета (у основној/средњој школи), на факултету или приватно учили енглески језик. Енглески језик је само у основној и/или средњој школи учило 63,3% (69) испитаника, на факултету га учи 64,22% (70) испитаника, а приватно је енглески учило 56,88% (62) испитаника. Ниво знања енглеског код испитаника (углавном према сопственој процени)⁸ варира од А1 до Ц2, при чему их је 3,67% (4) на нивоу А1, 9,17% (10) на нивоу А2, 12,84% (14) на нивоу Б1, 39,45% (43) на нивоу Б2, 24,77% (27) на нивоу Ц1 и 10,09% (11) на нивоу Ц2. Другим речима, ниво Б1 и више нивое има укупно 95 испитаника, што је 87,16% испитаника.

4. Резултати о ексцерпираној грађи добијени Упитником и анализа

У наредна два одељка представимо резултате за обе подгрупе примера новијих англицизама и анализираћемо их. У оквиру Дискусије поредићемо добијене резултате.

4. 1. Резултати у подгрупи сложеница које се у енглеском пишу са цртицом и анализа

За сложеничко писање анализираних новијих англицизама који се у енглеском пишу са цртицом определио се следећи проценат испитаника: *мултибренд* (37,61%), *сџендај* (32,11%), *изитоини* (30,27%), *фејгаут* (30,27%), *чилаут* (30,27%), *сџарџај* (28,44%), *јушај* (26,6%), *ролај* (25,69%), *хендсфри* (25,69%), *филммејкер*

⁷ Било је 23% испитаника мушког пола и 77% њих женског пола. Иако не очекујемо разлике у одговорима према полу, сматрамо да је од значаја представити структуру испитаника. Сви испитаници су изворни говорници српског језика и студенти основних студија Англистике (46 испитаника, односно 42,2%), Србистике (30 испитаника, односно 27,52%), Француског језика и књижевности (16 испитаника, односно 14,68%), Немачког језика и књижевности (11 испитаника, односно 10,09%), Руског језика и књижевности (6 испитаника, односно 5,5%). Просечна старост испитаника је 21 година, при чему је 97% испитаника имало између 18 и 25 година. Укупно је било 35 студената прве године (32,11%), 22 студента друге године (20,18%), 31 студент треће године (28,44%), 21 студент четврте године (19,27%). Што се територијалне разуђености тиче, 52,29% (57) испитаника живи у области источне и југоисточне Србије, у јужној Србији 38,53% (42) испитаника, у централној Србији 8,26% (9) испитаника, а у западној Србији само један испитаник, што је 0,92% испитаника. Место рођења је Ниш за 39,45% (43) испитаника, Лесковац за 14,68% (16) испитаника, Зајечар за 6 (5,5%) испитаника, а тренутно место боравка је Ниш за 85,32% (93) испитаника. Не наводимо места у којима је рођено или живи мање од шест испитаника.

⁸ Десет испитаника радило је стандардизоване тестове, а Б2 ниво је, на пример, очекиван за упис студија Англистике.

(23,85%), *хајсѝриѝ* (20,18%), *коѝиѝејсѝ* (18,35%), *масѝхев* (18,35%), *диѝсајз* (15,6%), *оѝенсорс* (13,76%), *ѝеѝѝфрендли* (11,01%), *даблдабл* (8,26%), *ласѝминѝиѝ* (7,34%), *винвин* (5,5%), *вокиѝоки* (5,5%).⁹ Проценат избора сложеничког писања у овој подгрупи кретао се од 5,5% до 37,61%, а доминантно између 10% и 31%. Наведено показује да се у просеку мање од трећине испитаника код појединачних примера из ове подгрупе опредељивало за начин писања дат у *Срѝском речнику новијих аѝлицизама*, што показује да има већих колебања у писању ових новијих англицизама. Могући разлог јесте то што говорници српског језика не виђају често ове примере у писаној форми на српском језику, бар не транскрибоване.

Будући да се примери новијих англицизама из ове групе у енглеском језику пишу са цртицом, у наставку наводимо проценте у којима су се испитаници определили за полусложеничко писање у српском, што може бити и утицај енглеског језика: *вин-вин* (74,31%), *воки-ѝоки* (71,56%), *коѝи-ѝејсѝ* (65,14%), *дабл-дабл* (62,38%), *ѝуш-аѝ* (46,79%), *рол-аѝ* (43,12%), *сѝарѝ-аѝ* (36,7%), *хендс-фри* (36,7%), *ласѝ-минѝиѝ* (34,86%), *сѝенд-аѝ* (33,03%), *изи-ѝоинѝ* (29,36%), *ѝеѝѝ-френдли* (29,36%), *муѝѝи-дренд* (28,44%), *масѝ-хев* (27,52%), *филм-мејкер* (24,77%), *диѝ-сајз* (22,94%), *хај-сѝириѝ* (21,1%), *оѝен-сорс* (20,18%), *чил-ауѝ* (20,18%), *фејд-ауѝ* (18,35%). Проценат писања са цртицом, као што је у енглеском моделу, кретао се од 18,35% до 74,31%, при чему доминантно између 20% и 47%, односно испод 50%. Тенденцију у писању са цртицом видимо у примерима где има удвајања (*вин-вин*, *дабл-дабл*), а колебања се у већој или мањој мери јављају у примерима где у енглеском језику постоји предлог попут *up*, *out* и сл. (*ѝуш-аѝ*, *рол-аѝ*, *сѝарѝ-аѝ*, *сѝенд-аѝ*, *чил-ауѝ*, *фејд-ауѝ*).

Растављено писање новијих англицизама из ове подгрупе не одговара предложеном начину писања у српском језику и не поклапа се са изворним начином писања у енглеском језику. У наставку за сваки од примера наводимо проценат у коме су се испитаници одлучивали за растављено писање: *оѝен сорс* (66,05%), *диѝ сајз* (61,47%), *ѝеѝѝ френдли* (59,63%), *хај сѝириѝ* (58,72%), *ласѝ минѝиѝ* (57,8%), *масѝ хев* (54,13%), *фејд ауѝ* (51,38%), *филм мејкер* (51,38%), *чил ауѝ* (49,54%), *изи ѝоинѝ* (40,37%), *хендс фри* (37,61%), *сѝарѝ аѝ* (34,86%), *сѝенд аѝ* (34,86%), *муѝѝи дренд* (33,94%), *рол аѝ* (31,19%), *дабл дабл* (29,36%), *ѝуш аѝ* (26,6%), *воки ѝоки* (22,94%), *вин вин* (20,18%), *коѝи ѝејсѝ* (16,51%). Проценат бирања растављеног писања у овој подгрупи примера кретао се од 16,51% до 66,05%, а доминантно између 20% и 60%. Без обзира на то што растављени начин писања поменутих англицизама према *Срѝском речнику новијих аѝлицизама* (2021) није прихватљив у српском језику, а није прихватљиво ни растављено писање одговарајућих енглеских речи у енглеском језику, чини се да испитаници, у случајевима када нису сигурни како да напишу новији англицизам, као „најсигурније” решење бирају растављено писање.

Изражено бројем одговора испитаника, за сложеничко писање су се у овој групи новијих англицизама испитаници определили 452 пута, за полусложеничко 814 пута, а за растављено писање 914 пута. Користећи z-тест у анализи избора начина писања ове групе сложеничких англицизама у српском код испитаника, дошли смо до статистички значајних резултата при поређењу тенденције ка полу-

⁹ Проценте свуда наводимо опадајућим редоследом.

сложеничком (у овом случају, према енглеском моделу) и растављеном писању (у овом случају, другачије од препорученог у српском и неправилно из угла енглеског језика) у односу на сложеничко писање (у овом случају, правилно/препоручено у српском), и то на нивоу $p < 0,01$. Статистичке значајности на нивоу $p < 0,05$ има при поређењу тенденције ка растављеном писању у односу на полусложеничко.

4. 2. Резултати у подгрупи сложеница које се у енглеском пишу као две речи и анализа

За сложеничко писање анализираних новијих англицизама који се у енглеском пишу као две речи определио се следећи проценат испитаника: *слоумоушн* (48,62%), *ролџлеј* (41,28%), *лајфкоуч* (36,7%), *зиџлајн* (33,95%), *ѝринѝскрин* (29,36%), *чеѝрум* (22,94%), *сникѝик* (22,02%), *дјуѝислиѝ* (21,1%), *ѝимдилдинѝ* (21,1%), *бананабред* (20,18%), *хајфешн* (20,18%), *бодѝиѝирсинѝ* (17,43%), *ѝринрум* (17,43%), *фиѝеѝсѝинер* (15,6%), *хеѝидеј* (14,68%), *ѝрајмѝајм* (13,76%), *сиѝиѝбрејк* (11,93%), *шоѝинѝмол* (11,01%), *фејкњуз* (8,26%), *ѝоѝѝен* (4,59%). Проценат избора састављеног писања се у овој подгрупи примера кретао од 4,59% до 48,62%, а доминантно између 10% и 35%. Наведено показује да говорници интуитивно ове новије англицизме не користе као сложенице.

Запажамо да у овој подгрупи примера код испитаника доминира растављено писање, које се поклапа са начином писања модела у енглеском језику. У наставку опадајућим редоследом наводимо проценте за одвојено писање анализираних примера: *фејк њуз* (85,32%), *ѝоѝ ѝен* (79,82%), *хеѝи деј* (78,9%), *шоѝинѝ мол* (76,15%), *ѝрин рум* (68,81%), *дјуѝи слиѝ* (67,89%), *сиѝи брејк* (67,89%), *фиѝеѝ сѝинер* (67,89%), *банана бред* (66,05%), *ѝим дилдинѝ* (57,8%), *хај фешн* (56,88%), *ѝрајм ѝајм* (55,05%), *лајф коуч* (53,21%), *чеѝ рум* (53,21%), *боди ѝирсинѝ* (50,46%), *ѝринѝ скрин* (46,79%), *сник ѝик* (38,53%), *рол ѝлеј* (32,11%), *зиѝ лајн* (31,19%), *слоу моушн* (28,44%). Проценат избора растављеног писања у овој погрупи кретао се од 28,44% до 85,32%, а доминантно између 50% и 85%.

За полусложеничко писање новијих англицизама из ове подгрупе определио се следећи проценат испитаника: *зиѝ-лајн* (34,86%), *сник-ѝик* (39,45%), *бодѝиѝирсинѝ* (32,11%), *ѝрајм-ѝајм* (31,19%), *рол-ѝлеј* (26,61%), *ѝринѝ-скрин* (23,85%), *чеѝ-рум* (23,85%), *слоу-моушн* (22,94%), *хај-фешн* (22,94%), *ѝим-дилдинѝ* (21,1%), *сиѝиѝ-брејк* (20,18%), *фиѝеѝсѝинер* (16,51%), *ѝоѝиѝ-ѝен* (15,6%), *банана-бред* (13,76%), *ѝрин-рум* (13,76%), *шоѝинѝмол* (12,84%), *дјуѝи-слиѝ* (11,01%), *лајф-коуч* (10,09%), *фејк-њуз* (6,42%), *хеѝи-деј* (6,42%). Распон процената полусложеничког писања, које не одговара ни препорученом писању у српском језику, а ни изворном начину писања у енглеском језику, кретао се од 6,42% до 34,86%. Ипак, доминантан опсег је од 10% до 26%, што показује да је полусложенички начин писања изворним говорницима српског језика најмање уобичајен.

Изражено бројем одговора испитаника, за полусложеничко писање су се у овој групи новијих англицизама испитаници определили 442 пута, за сложеничко писање 471 пута, а за растављено писање чак 1267 пута. Користећи z-тест у анализи избора начина писања ове групе сложеничких англицизама у српском код испитаника, дошли смо до статистички значајних резултата при поређењу тенденције ка растављеном писању (у складу са енглеским моделом) у односу на састављено (у

овом случају, препоручено у српском) и полусложеничко писање (у овом случају, неправилно из угла енглеског језика и у несугласју са препорученим начином писања у српском), и то на нивоу $p < 0,01$. Са друге стране, нема статистички значајних резултата при поређењу сложеничког и полусложеничког писања.

5. Дискусија

У Табели 1 однос састављеног, растављеног и полусложеничког писања анализираних новијих англицизама представљамо процентуално, у складу са одговорима испитаника. Просечан број новијих англицизама написаних у складу са препоруком у *Српском речнику новијих англицизама* у наведеним подгрупама варира од 20,73% до 21,6%, што не представља велику разлику. Међутим, израженије су варијације између просечног броја одговора који представљају писање различито од препорученог писања у српском и од енглеског модела будући да се крећу од 20,27% до 41,93%. На крају, нешто израженије су варијације када се посматра однос писања новијих англицизама према енглеском моделу, што варира од 37,34% до 58,11%.

Табела 1. Однос састављеног, растављеног и писања са цртицом код англицизама у српском и њихових њансана у енглеском језику

Однос писања англицизма и енглеског пандана	Написано у складу са постојећим препорукама у српском (%)	Написано према моделу у енглеском (%)	Написано различито од препоруке у српском и модела у енглеском (%) ¹	Написано другачије у односу на постојеће препоруке у српском (%)
сложеница / реч са цртицом	20,73%	37,34%	41,93%	79,26%
сложеница / спој речи	21,6%	58,11%	20,27%	78,39%

Сагледано у просеку, сложенички новији англицизми били су написани у складу са постојећим препорукама у српском у 21,17% случајева, према енглеском моделу у 47,73% случајева, различито од препоруке у српском и од енглеског модела у 31,1%, а другачије у односу на нормативно предложене форме у *Српском речнику новијих англицизама* (2021) – у 78,83% случајева.

Из наведеног се може закључити да сложеничко писање новијих англицизама које су у српском језику лингвисти у *Српском речнику новијих англицизама* (2021) прописали као сложенице није било у складу са језичким осећајем изворних говорника из одабране популације студената филолошке оријентације. Хипотезу о високом нивоу колебања испитаника при писању именичких новијих англицизама потврђују изразито високи проценти погрешних одговора. Са друге стране, на основу увида у све резултате, сматрамо да је хипотеза о утицају енглеског језика на растављено (58,11%) или полусложеничко (37,34%) писање новијих англицизама само делимично потврђена, односно може оправдати само растављено писање. Иако интуитивно знање говорника у вези са језичким одлукама не мора нужно

бити лингвистички релевантно, сматрамо да су језичке одлуке испитаника филолошке оријентације који притом имају знање енглеског језика релевантне у проучавању правописних решења која се тичу писања новијих англицизама. Одступања од решења датих у *Српском речнику новијих англицизама* могу усмерити лингвисте на ревизију постојећих предлога, њихово уједначавање и детаљније образлагање правила у новим издањима правописних приручника.

6. Закључак

У овом истраживању прву анализирану подгрупу чинили су сложенички англицизми у српском чији се модели у енглеском језику пишу са цртицом, попут *биџајз*, *ласџиминиџи*, *масџихев*, док су у другој подгрупи били сложенички англицизми који се у енглеском пишу као две речи, попут *зиџлајн*, *лајфкоуч*, *чеџрум*.

Одступање од препорученог писања англицизама у свим подгрупама кретало се од 78,39% до 79,26%, а општа тенденција је одвојено писање сложеничких англицизама, без обзира на то да ли се њихови енглески модели пишу растављено или са цртицом. Статистички сагледано, тенденција ка растављеном писању новијих англицизама у односу на полусложеничко и сложеничко показала се у одабраној популацији студената филолошке оријентације као статистички значајна, и то доминантно на нивоу $p < 0,01$, осим у групи сложеничких англицизама који се у енглеском пишу са цртицом, где је статистичка значајност употребе растављеног у односу на полусложеничко писање на нивоу $p < 0,05$. Сматрамо да на растављено писање анализираних англицизама утиче изворни начин писања у енглеском, али и несигурност испитаника у писању речи које не користе често, па стога теже да их раздвоје на саставне делове.

Добијени резултати на примеру одабране популације студената филолошке оријентације показатељ су онога што нас убудуће очекује у писању новијих англицизама, при чему су јасне тренутне тенденције ка растављеном писању – чак и у случајевима када то није у складу са енглеским моделом. Такође, на основу добијених резултата показало се да се избор начина писања не може окарактерисати као произвољан. Имајући све наведено у виду, прецизност у формулисању правила за састављено, растављено и полусложеничко писање англицизама је од великог значаја за правилну употребу новијих и будућих англицизама, тако да резултати овог истраживања могу утицати на поновно разматрање постојећих предлога за писање новијих именичких англицизама, те на уједначавања и детаљније образлагање правила у новим издањима правописних приручника.

Цитирана литература

- AJDAČIĆ 2020: AJDAČIĆ, Dejan. „Nazivi žena i globalizacija – anglicizmi u srpskom jeziku”. *Novorečje*, 3 (2020), 29–42. [orig.] AJDAČIĆ, Дејан. „Називи жена и глобализација – англицизми у српском језику”. *Новоречје*, 3 (2020), 29–42.
- BRBORIĆ 2015: BRBORIĆ, Veljko. *Pravopis i škola*. Beograd: Društvo za srpski jezik i književnost Srbije, 2015. [orig.] БРБОРИЋ, Вељко. *Правопис и школа*, Београд: Друштво за српски језик и књижевност Србије, 2015.
- BRBORIĆ 2019: BRBORIĆ, Veljko. *Muke oko jezika i pravopisa*. Novi Sad: Prometej, 2019. [orig.] БРБОРИЋ, Вељко. *Муке око језика и правописа*. Нови Сад: Прометеј, 2019.

- DEŠIĆ 2022: DEŠIĆ, Milorad. „Sastavljeno i rastavljeno pisanje imenica”. U: *Novi prilozi srpskom pravopisu* 2 (prir. Veljko Brborić, Isidora Bjelaković), Novi Sad, Beograd: Matica srpska, Odbor za standardizaciju srpskog jezika, 2022, 49–61. [orig.] ДЕШИЋ, Милорад. „Састављено и растављено писање именица”. У: *Нови прилози српском правопису* 2 (прир. Вељко Брборић, Исидора Бјелаковић), Нови Сад, Београд: Матица српска, Одбор за стандардизацију српског језика, 2022, 49–61.
- DRAGIĆEVIĆ 2019: DRAGIĆEVIĆ, Rajna. „Pravopisna rešenja novih reči u srpskim štampanim medijima”. U: *Novi prilozi srpskom pravopisu* (prir. Miloš Kovačević), Novi Sad, Višegrad: Matica srpska, Andrićev institut, 2019, 141–153. [orig.] ДРАГИЋЕВИЋ, Рајна. „Правописна решења нових речи у српским штампаним медијима”. У: *Нови прилози српском правопису* (прир. Милош Ковачевић), Нови Сад, Вишеград: Матица српска, Андрићев институт, 2019, 141–153.
- ĐUROVIĆ 2019: ĐUROVIĆ, Sanja. „Trojako pisanje tvorenic sa prefiksoidima u srpskom jeziku”. U: *Novi prilozi srpskom pravopisu* (prir. Miloš Kovačević), Novi Sad, Višegrad: Matica srpska, Andrićev institut, 2019, 93–104. [orig.] ЂУРОВИЋ, Сања. „Тројако писање твореница са префиксоидима у српском језику”. У: *Нови прилози српском правопису* (прир. Милош Ковачевић), Нови Сад, Вишеград: Матица српска, Андрићев институт, 2019, 93–104.
- FILIPOVIĆ 2006: FILIPOVIĆ, Sonja. „Semantika anglicizama u srpskom jeziku u registru mode”. *Philologia*, 4/1 (2006), 57–65.
- JANIĆ, VELIČKOVIĆ 2023a: JANIĆ, Aleksandra, VELIČKOVIĆ, Marta. “Recent Adjectival Anglicisms and Their Serbian Equivalents: an Associative Approach”. *Zbornik Matice srpske za filologiju i lingvistiku*, 66/1 (2023a), 93–118.
- JANIĆ, VELIČKOVIĆ 2023b: JANIĆ, Aleksandra, VELIČKOVIĆ, Marta. “The Association Networks of Select Recent Nominal Anglicisms and Their Serbian Language Equivalents”. *Vestnik of Saint Petersburg University. Language and Literature*, 20/4 (2023b), 888–905.
- JANIĆ, STAMENKOVIĆ 2022: JANIĆ, Aleksandra, STAMENKOVIĆ, Dušan. *Englesko-srpska kontrastivna leksikologija*. Niš: Filozofski fakultet u Nišu, 2022. [orig.] ЈАНИЋ, Александра, СТАМЕНКОВИЋ, Душан. *Енглеско-српска контрастивна лексикологија*. Ниш: Филозофски факултет у Нишу, 2022.
- JANJIC 2022: JANJIC, Marina. „Ortografski status kompjuterskih neologizama”. U: *Novi prilozi srpskom pravopisu* 2 (prir. Veljko Brborić, Isidora Bjelaković), Novi Sad, Beograd: Matica srpska, Odbor za standardizaciju srpskog jezika, 2022, 203–222. [orig.] ЈАНЈИЋ, Марина. „Ортографски статус компјутерских неологизама”. У: *Нови прилози српском правопису* 2 (прир. Вељко Брборић, Исидора Бјелаковић), Нови Сад, Београд: Матица српска, Одбор за стандардизацију српског језика, 2022, 203–222.
- JOVANOVIĆ 2021: JOVANOVIĆ, Jovana. „Anglicizmi u nominaciji pojmova vezanih za epidemiju virusa kovid 19”. *Novorečje*, 5 (2021), 82–96. [orig.] ЈОВАНОВИЋ, Јована. „Англицизми у номинацији појмова везаних за епидемију вируса ковид 19”, *Новоречје*, 5 (2021), 82–96.
- KATIĆ 2003: KATIĆ, Marina. „Anglicizmi u jeziku tehnike”. U: *Zbornik radova XLVII Konferencije za elektroniku, telekomunikacije, računarstvo, automatiku i nuklearnu tehniku* (ur. Jovan Đorđević i dr.), tom 3, Beograd: Društvo za ETRAN, 2003, 241–244.
- LAZIĆ KONJIK 2021: LAZIĆ KONJIK, Ivana. „Uzroci anglokalizacije u srpskom jeziku”, *Novo-*

- rečje, 5 (2021), 65–72. [orig.] ЛАЗИЋ КОЊИК, Ивана. „Узроци англокализације у српском језику”, *Новоречје*, 5 (2021), 65–72.
- LONČAR RAIČEVIĆ 2019: LONČAR RAIČEVIĆ, Aleksandra. „О усклађености правописних приручника у писању и изговору слоženih именца у српском језику”. У: *Нови прилози српском правопису* (прир. Милош Ковачевић), Нови Сад, Вишеград: Мatica српска, Андрићев институт, 2019, 117–127. [orig.] ЛОНЧАР РАИЧЕВИЋ, Александра. „О усклађености правописних приручника у писању и изговору слоženih именица у српском језику”. У: *Нови прилози српском правопису* (прир. Милош Ковачевић), Нови Сад, Вишеград: Мatica српска, Андрићев институт, 2019, 117–127.
- MILIĆ 2013: MILIĆ, Mira. *Anglicizmi kao sinonimi u srpskom jeziku*, Novi Sad: Filozofski fakultet, 2013.
- MIŠIĆ ILIĆ 2011: MIŠIĆ ILIĆ, Biljana. „Anglosrpski i SerGLISH: dva varijeteta srpskog jezika nastala pod uticajem engleskog”, *Jezik u upotrebi* (ur. Vera Vasić), Novi Sad: Društvo za primenjenu lingvistiku Srbije, Filozofski fakultet u Novom Sadu, Filološki fakultet u Beogradu, 2011, 71–95.
- MIŠIĆ ILIĆ, LOPIČIĆ 2011: MIŠIĆ ILIĆ, Biljana, LOPIČIĆ, Vesna. „Pragmatički anglicizmi u srpskom jeziku”, *Zbornik Matice srpske za filologiju i lingvistiku*, 54/1 (2011), 261–273.
- NOVOKMET 2012: NOVOKMET, Slobodan. „Однос правописних приручника према терминима из информационе технологије”, *Научни састанак slavista u Vukove dane*, 41/1 (2012), 445–455. [orig.] НОВОКМЕТ, Слободан. „Однос правописних приручника према терминима из информационе технологије”, *Научни састанак slavista u Vukove dane*, 41/1 (2012), 445–455.
- NOVOKMET 2021: NOVOKMET, Slobodan. „Status i položaj novih anglicizama iz domena televizije i filma u srpskom jeziku”, *Novorečje*, 5 (2021), 73–81. [orig.] НОВОКМЕТ, Слободан. „Статус и положај нових англицизама из домена телевизије и филма у српском језику”, *Новоречје*, 5 (2021), 73–81.
- PANIĆ-KAVGIĆ 2006: PANIĆ-KAVGIĆ, Olga. *Koliko razumemo nove anglicizme*. Novi Sad: Zmaj, 2006.
- PEŠIKAN, JERKOVIĆ, PIŽURICA 2019: PEŠIKAN, Mitar, JERKOVIĆ, Jovan, PIŽURICA, Mato. *Pravopis srpskoga jezika*. – 3. izd. Novi Sad: Matica srpska, 2019. [orig.] ПЕШИКАН, Митар, ЈЕРКОВИЋ, Јован, ПИЖУРИЦА, Мато. *Правопис српскога језика*. – 3. изд. Нови Сад: Мatica српска, 2019.
- PRČIĆ 2019: PRČIĆ, Tvrtko. *Engleski u srpskom*. – 3. izd. Novi Sad: Filozofski fakultet u Novom Sadu, 2019.
- PRČIĆ 2022: PRČIĆ, Tvrtko. „Kakav nam *Pravopis srpskoga jezika* treba u današnjem onlajnizovanom, površnom i polupismenom svetu”. У: *Нови прилози српском правопису 2* (прир. Вељко Брборић, Исидора Бјелаковић), Нови Сад, Београд: Мatica српска, Одбор за стандардизацију српског језика, 2022, 27–47. [orig.] ПРЋИЋ, Твртко. „Какав нам *Правопис српскога језика* треба у данашњем онлајнизованом, површном и полуписменом свету”. У: *Нови прилози српском правопису 2* (прир. Вељко Брборић, Исидора Бјелаковић), Нови Сад, Београд: Мatica српска, Одбор за стандардизацију српског језика, 2022, 27–47.
- SILAŠKI 2012: SILAŠKI, Nadežda. *Srpski jezik u tranziciji: O anglicizmima u ekonomskom registru*. Beograd: Ekonomski fakultet, 2012.

- SPASIĆ 2021: SPASIĆ, Jelena. „Upotreba anglicizama u kreiranju medijske slike konzumerizma”. *Uzdanica*, 18/1 (2021), 117–130. [orig.] СПАСИЋ, Јелена. „Употреба англицизама у креирању медијске слике конзумеризма”, *Узданица*, 18/1 (2021), 117–130.
- STAMENKOVIĆ, TASIĆ 2020: STAMENKOVIĆ, Dušan, TASIĆ, Miloš. „Uticaj konteksta na percepciju opravdanosti upotrebe anglicizama: empirijska analiza”. U: *Jezik, književnost, kontekst* (ur. Vesna Lopičić, Biljana Mišić Ilić). Niš: Filozofski fakultet, 2020, 225–245.
- TIRTOVA 2017: TIRTOVA, Galina. „O nekim aspektima adaptacije anglicizama u srpskom jeziku”. *Naučni sastanak slavista u Vukove dane*, 46 (2017), 283–288. [orig.] ТИРТОВА, Галина. „О неким аспектима адаптације англицизама у српском језику”, *Научни састанак слависта у Вукове дане*, 46 (2017), 283–288.
- VELIČKOVIĆ, JANIĆ 2023: VELIČKOVIĆ, Marta, JANIĆ, Aleksandra. “Examining Lexical Selection in Sports Terminology: the Case of Undergraduate Students of Sports and Physical Education”. *Facta Universitatis, series: Physical Education and Sport*, 21/1 (2023), 29–43.

Извор

- PRĆIĆ I DR. 2021: PRĆIĆ, Tvrtko, DRAŽIĆ, Jasmina, MILIĆ, Mira, AJDŽANOVIĆ, Milan, FILIPOVIĆ KOVAČEVIĆ, Sonja, PANIĆ KAVGIĆ, Olga, STEPANOV, Strahinja. *Srpski rečnik novijih anglicizama*, 1. izdanje. Novi Sad: Filozofski fakultet u Novom Sadu, 2021.

Aleksandra A. Janić Mitić

VARIABILITY WHEN WRITING COMPOUND RECENT NOMINAL ANGLICISMS IN SERBIAN AS A COMPOUND, PHRASE OR HYPHENATED WORD: THE LEXICOGRAPHICAL STANDARD VS. THE TENDENCY OF A SELECT STUDENT POPULATION

Summary

This paper analyzes the tendency of native speakers of Serbian towards writing compound recent nominal Anglicisms as compounds, phrases or hyphenated words in relation to the lexicographical norms outlined in the *Srpski rečnik novijih anglicizama u srpskom jeziku* (2021) dictionary and their original transcription in English. The aim was to present the extent to which the intuition of native speakers of Serbian is consistent with the lexicographical standard when writing corresponding compound Anglicisms. Among the analyzed Anglicisms there were 40 recent nominal Anglicisms, while the respondents were 109 native speakers of Serbian, all philology students attending the Faculty of Philosophy in Niš. Based on how the Anglicisms in Serbian and their English models tend to be written, the Anglicisms were divided into two subgroups. The first subgroup included compound Anglicisms that are hyphenated in English, such as *бизцајз* (*big-size*), *ластминут* (*last-minute*), *мачмхев* (*must-have*), while the second subgroup included Anglicisms written as phrases in English, such as *зиплајн* (*zip lane*), *лајфкоуч* (*life coach*), *четрум* (*chat room*). Deviations from the norm in writing the analyzed Anglicisms in both subgroups ranged from 78.39% to 79.26%, and the general tendency of the respondents was to write compound Anglicisms as a phrase, regardless of how the English models are written. A z-test was used to show that the tendency to write the components of Anglicisms separately versus as hyphenated or compound words was statistically significant, predominantly at the $p < 0.01$ level.

Keywords: Serbian language, orthography, recent Anglicisms, nouns, hyphenated words, compound words, noun phrases